

בצילו חמדתי

הגאון רבי משה יהודה שניידר שליט"א

2

הבית היהודי

הרב אבנר קוואס שליט"א

4

שעת חינוך

הרב פנחס ברייער שליט"א

6

יהדות בגולה

הרב ישראל פיישר

12

בהיכל הנגינה

ר' שלוימה כהן

14

במה

בסייעתא דשמיא | כ"ט תמוז תשע"ח | 12.7.2018 | גיליון 2

מִן הַגֵּרִמ"צ בִּרְגֵמֵן שְׁלִיט"א עַל שׁוֹרֵת רַעֲיֹדוֹת הָאֲדָמָה שֶׁפָּקְדָה אֶת הָאָרֶץ:

"כשהקב"ה מזעזע את הקרקע תחתינו בארה"ק - חייבים להתעורר"

"אנו נמצאים בימי המצרים, זה הזמן בו גלינו מארצנו להיות נתונים לחסדי אומות העולם, במי אנו יכולים לבטוח, רק על אבינו שבשמים" - מרו"ח מרן הגרא"מ שך זצוק"ל, בכל עת שהתרחשו אסונות היה אומר שהעיקר להתחזק בלימוד התורה

עקמומיות שבלב. על אחת כמה וכמה כשהקב"ה מזעזע את הקרקע תחתינו, פה בארה"ק, חייבים להתעורר. הגמרא אומרת, אין פורענות באה לעולם אלא בשביל ישראל, ורש"י כותב, 'ליראם כדי שיחזרו בתשובה', ודברי חז"ל הם אפילו אם הפורענות מתרחשת במקום רחוק מאיתנו, הכל הכל בא לעורר אותנו זה מכוון אלינו, ואין מי שיכול להגיד שלום עלי נפשי ואני את נפשי הצלתי".

כשנשאל מרן שליט"א, האם יש משהו מסוים שבעקבות כך צריכים לתקן ולהתחזק בזה, השיב: "מי יכול לומר חשבונות שמים, אבל בוודאי ובוודאי שזה בא לעורר אותנו, ולב יודע מרת נפשו. מרן ראש הישיבה (רבינו הגדול הגרא"מ שך) זצוק"ל, בכל עת שהתרחשו אסונות כלשהם, כששאלו אותו במה להתחזק, היה אומר שהעיקר להתחזק בלימוד התורה, ותלמוד תורה כנגד כולם".

להיות נתונים לחסדי אומות העולם, אנתנו עבדים של אומות העולם, אני כבר לא מדבר על כל המציאות של כלל ישראל בעולם כולו ובפרט העם היושב בציון, כולנו מוקפים באויבים ושונאים שקוראים בפה מלא ופועלים בכל אפשרות שהם יכולים להשמידנו, במי אנו יכולים לבטוח, רק על אבינו שבשמים. "בוודאי שמוכרחים אנו להתעורר, על רעמים כתוב שבאים בשביל לפשוט

"מי יכול לומר חשבונות שמים, אבל בוודאי ובוודאי שזה בא לעורר אותנו", כך התבטא השבוע מרן הגאון רבי מאיר צבי ברגמן שליט"א, ראש ישיבת רשב"י וחבר מועצת גדולי התורה, בעקבות שורת רעידות ההאדמה שאירעו ברחבי הארץ.

לאחר תפילת שחרית נכנס אחד מתלמידיו של מרן שליט"א, למעוננו, ושח בפניו על רעידות האדמה החוזרות ונשנות בימים אלו בארה"ק, כשנשאל מרן שליט"א מדוע מתרחשים דברים מעין אלו, השיב: "הענין הזה נמצא בגמרא בברכות, האומרת, 'בשעה שהקב"ה זוכר את בניו ששרויים בצער בין אומות העולם מוריד שתי דמעות לים הגדול וקולו נשמע מסוף העולם ועד סופו והיינו גוהא'. ורש"י כותב שם, מה זה גוהא - 'בלשונם קורין רעידת הארץ'.

"הנה אנו נמצאים כעת בימי המצרים, זה הזמן בו גלינו מארצנו

"התפילות שלט לגאולה"

משלו הנפלא והנוקב של הגה"צ רבי בנימין פינקל שליט"א לימי בין המצרים

"אל תאמר נער אנכי!"

שיחתו האחרונה של הגאון הגדול רבי משה מרדכי חדש זצוק"ל, ליום השנה השני להסתלקותו

אלפי יעדים, נתיב אחד!

אלפי בתי כנסת נהנים כל שבוע מחלוקת עלוני השבת בצורה הטובה והמשתלמת ביותר.

דיוני התוכנית יוצר יחד עם הרבנים
המובילים בציבור חסידי
074-703-5009

נתיב אחד

בסייעתא דשמיא | מפרשת מטות מסעי תשע"ח

סברתי מרנן

עיוני השעה

באספקלריה של תורה

עוצמת כח הדיבור

מרן המשגיח רבי דב יפה זצוק"ל

לדאוג לקיום המצוות. "לפי שכלו יהלל איש ונעוה לב יהיה לבוז" (משלי פ, יב). מפרש רבינו יונה, אפילו אם יש לאדם מעט שכל יהולל, אך נעווה לב שראשו עקום יהיה לבוז, כי

"לא יחל דברו" (ל, ג) מפרשת נדרים אנו רואים את העוצמה של כח הדיבור, שיכול לעשות מחול קודש. הנה, כתב הגר"א: "ע"י שמירת הפה, הנפש משתמרת מכל חטא, ואם האדם לא שומר

את פיו, גם עם יעשה גדרים וסייגים, לא יועילו לו, ללא שמירת פיו". בשמירת הפה, מלבד עצם החיוב שבזה, הוא גם שומר את נפשו. איך האדם יכול לדבר ללא שיידע קודם את ההלכות שבזה המבוארות ב"חפץ חיים"? איך אפשר? אתמהא! מה שנוגע לו

יום-יום, מה אסור ומה מותר, זה לא מידת חסידות, אלא עיקר הדין. הקב"ה נתן לנו שכל - מכשיר מאוד יקר שרק בעוה"ז הוא איתנו, לא בעוה"ב. מה הוא אומר לנו? בואו חשבון, למה באנו, לקיים תומ"צ, ולא ח"ו לעבור על רצון ד'. בראש ובראשונה עלינו

גם עם יעשה גדרים וסייגים, לא יועילו לו, ללא שמירת פיו". בשמירת הפה, מלבד עצם החיוב שבזה, הוא גם שומר את נפשו. איך האדם יכול לדבר ללא שיידע קודם את ההלכות שבזה המבוארות ב"חפץ חיים"? איך אפשר? אתמהא! מה שנוגע לו

גם עם יעשה גדרים וסייגים, לא יועילו לו, ללא שמירת פיו". בשמירת הפה, מלבד עצם החיוב שבזה, הוא גם שומר את נפשו. איך האדם יכול לדבר ללא שיידע קודם את ההלכות שבזה המבוארות ב"חפץ חיים"? איך אפשר? אתמהא! מה שנוגע לו

הגה"צ רבי בנימין פינקל שליט"א: "נשארו רק התפילות שלנו לגאולה"...

יש השואלים את עצמם, מה יעזור שנבקש על הגאולה, לאחר שהאבות הקדושים כבר ביקשו ולא עלתה בידם. משל למלך שביקש לבנות ארמון ובו ארבע מאות קומות. העובדים החלו לבנות מעט קומות, אולם המלך חלה ונטה למות. בטרם מת, ביקש מבנו להמשיך את בניית הארמון. כך במשך ארבעה

דורות בנו שלוש מאות ושמונים קומות ונותרו עשרים קומות בלבד. אמרו למלך שהינו נין למלך הראשון; אבינו וסבינו לא הצליחו לבנות ארבע מאות קומות, איך אנחנו נצליח? אמר להם: טיפשים, נשארו רק עשרים קומות... אבותיכם בנו את רוב הקומות. אף אנחנו, נשארו רק התפילות שלנו לגאולה!...

אשתו ובניו הקטנים שהם קיומו של אדם ומציאות שהוא מחדש ויוצר.

נקמה עלולה לגרום השחתת המידות

"נקום נקמת בני ישראל" (לא, ב)

רבן של ישראל מרן הגראי"ל שטינמן זצוק"ל: הנה הקב"ה אמר למשה שינקום את נקמת בני ישראל, ומשה אמר לעם. שיתנו את נקמת ד' במדין, ופירש רש"י שם, דהעומד כנגד ישראל כאילו עומד נגד הקב"ה.

באמת נקמה זה דבר שיכול לגרום השחתת המידות, ולמשה שהיה מושלם במידותיו הקב"ה אמר שינקום את נקמת בני ישראל. אבל כשמשה דיבר לכלל העם הוא לא רצה לומר להם שינקמו את נקמתם, אלא אמר שינקמו את נקמת ד'.

הרבה יותר קל להיות נקיים כלפי שמים...

"והייתם נקיים מד' ומישראל" (לב, כב)
מרן הגרב"מ אזרחי שליט"א:
"אדם צריך לצאת ידי הבריות כדרך שהוא צריך לצאת ידי המקום, שנאמר והייתם נקיים מד' ומישראל" (ירושלמי שקלים פ"ג ה"ד).

אמר מרנא "אור ישראל": כשם שלא שייך לצאת ידי המקום בשקר ובחנופה, שהרי לא יתכן זאת במציאות, כך יש להתנהג כלפי הבריות, שיצא ידי חובתו כלפיהם, בלי שום סרך חנופה או שקר.

ואמר עוד מרנא ה"חתם סופר": להיות נקי מד' ומישראל, אלו שתי משימות המוטלות על צווארנו. אלא שהרבה יותר קל, לצאת ידי חובה זאת כלפי שמים, מאשר כלפי הבריות...

ולא עוד, אלא שעונשו של ה"והייתם נקיים מישראל", חמור יותר

בכפיפה אחת נעשה יהודי של זהב...

"וידבר משה אל ראשי המטות" (ל, ב)

כ"ק מרן אדמו"ר מבעלזא שליט"א:

הרה"ק רבי ברוך ממעזיבוז' זיע"א, אמר, "כף אחת עשרה זהב", מיט איין בייג, ווערט מען א גאלדענע איד (=בכפיפה אחת, נעשה יהודי של זהב).

וזהו "וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל לאמר זה הדבר אשר ציוה ד'". "וידבר משה אל כלל ראשי" - משה רבינו דיבר אל הראשים של כלל ישראל. "המטות", שיש להטות ולכפוף עצמם "לבני ישראל", "לאמר" - וכך אמר להם, "זה הדבר אשר ציוה ד'", שכן ציוה ד' שיתכופפו לבני ישראל, ואז כאשר יתכופפו לבני ישראל, יהיה זה באופן הכי טוב.

מדוע ניתן עונש כה חמור על נדרים

"איש כי ידור" (ל, ג)

מרן הגרב"ד פוברסקי שליט"א:

מדוע על עוון נדרים ושבועות ניתן עונש כה חמור שאשתו של אדם מתה ובניו מתים כשהם קטנים?

על שבועות תרגם אונקלוס, שבועה קיים, והיינו דעניין שבועה הוא דבר שהוא מקיים, כלומר שאינו אומר אמירה בעלמא שיעשה כך וכך, אלא מחזק ומאלם את דבריו להבטיח את קיום הדבר ע"י שנשבע לקיימו, וזהו לשון קיום שפירש אונקלוס. גם ענין נדר, אינו אומר בעלמא שפורש מדבר פלוני, אלא עושה זאת ע"י נדר להיותו מחויב יותר בקיום דברו.

נמצא שיש כאן דבר שהוא יצירה מחודשת של קיום מוחלט שנעשה על ידו שהוא עובר עליו ומבטלו, ומידה כנגד מידה נענש שלא יהיה לו קיום בזה שנוטלים ממנו את

ק-ל נקמות

מרן הגרב"ד פוברסקי שליט"א

"נקם נקמת בני ישראל מאת המדינים" (לא ב)

הקב"ה אמר למשה רבינו לתת נקמת בני ישראל ומשה אמר לישראל לתת נקמת ד' במדין. וצ"ב, מדוע נצטוו כאן על נקמה, והרי בדרך כלל דבר מגונה הוא, ואם חייבים בני מדין מיתה על שהכשילום, יצווה הקב"ה להורגם, אבל מדוע בתורת נקמה?

והנה מצינו כתוב (נחום א) על הקב"ה שהוא ק-ל קטא ונוקם, והרי הוא ציווה בתורתו (ויקרא יט, יח) "לא תיקום ולא תיטור", ואיך אחת ממידותיו היא הנקמה?

וכן כתוב בתהלים (צד) "ק-ל נקמות ד'", ובישעיה (סג, ד), "כי יום נקם כלבי ושנת גאולי באה", הרי שהקב"ה מידתו נקמה והרי נקמה דבר אסור ומגונה הוא.

מבואר מזה, דהנקמה כשהיא בנקיות דבר גדול ומעולה הוא. נצטווינו בתורה לא תיקום כשהנקמה היא אישית על שפגע בו ולכן מחזיר לו, נקמה זו ממידותיו הרעות ואסורה בהחלט, אבל כשעושה את המעשה בנקיות, אדרבה, לחשוב על נקמה מעלה היא. והקב"ה כל נקמותיו הם עבור ישראל, לא על כבודו עצמו, וכשאמר לנקום במדין, אמר את נקמת בני ישראל, ומשה אמר להם את נקמת ד', שכאשר המעשה יהיה לכבוד ד', אזי כשיעשוהו לשם נקמה הוא מעשה שלם, שכאשר הולכים לעשות נקמה בגויים מחשבתו של הקב"ה היא כבודם של ישראל ומחשבתם של בני ישראל היא על כבוד שמים.

שתולים בבית ד'

"ניגשתי לפינה ומרצתי בכבי"...

שיחתו האחרונה של הגאון הגדול רבי משה מרדכי חדש זצוק"ל, ראש ישיבת "אור אלהנן", בשב"ק פרשת מטות תשע"ו, בישיבתו הקדושה - גלב"ע כ"ח תמוז

מוריניו הגאון רבי אהרן כהן זצוק"ל, ראש הישיבה, ואמר לי ששם לב שאני לומד בהתמדה גדולה. סיפרתי לו מה שעבר עלי ואת הקבלה שלי, הוא שאל אותי איך אני לומד, ועניתי שאני לומד באופן יסודי את הגפ"ת עם המהרש"א, ובנוסף הר"ן והרא"ש. הוא המליץ לי להחזיק גם רשב"א מתחת הגמרא אם יהיו לי קושיות, הוא אחז שההערות של הרשב"א מאוד יוסיפו לי. בתקופה הזו עשיתי שטייגען גדול

אני עומד לדבר דברים כדבר איש אל רעהו, אפשר לקרוא לזה שאני 'פושט את הפראק', משום שאני חושב שהדברים יהיו לתועלת.

בהיותי נער צעיר בישיבת חברון, בסוף זמן קיץ תשי"ז, בסוף שיעור ג', הייתי בן שבע עשרה (התחלתי ללמוד בישיבת חברון בגיל ארבע עשרה), הרגשתי שלא כ"כ הולך לי, שלא מספיק ניצלתי... למדנו אז מסכת גיטין והרגשתי שאני לא יוצא מהזמן

עם כל התכניות שתכננתי בתחילת הזמן. שלא תחשבו, למדתי אז בצורה שהרבה מהיושבים פה היו אומרים שאני לומד מצוין, אבל ציפיתי ליותר, חשבתי שאני מסוגל ליותר.

אני זוכר (תיאר בדמעות), איך ניגשתי לפינה במקום שלא יראו, ופרצתי בכבי... קיבלתי על עצמי להתחזק בלימוד בסוף הזמן. בבין הזמנים נסעתי לציון הרשב"י וקראתי על הציון בבכיות נוראות את כל ספר התהילים.

באלול למדו אז בישיבה פרק האומר, וקיבלתי על עצמי ללמוד בזמן אלול מפרק האומר ועד סוף המסכת, לבד בלי חברותות. זה לא עצה טובה, אבל בזמני חשבתי שכך אצליח לסיים את ההספקים. למדתי בהתמדה עצומה. חשבתי שאף אחד לא שם לב, אבל אחרי כמה ימים ניגש אלי

והייתה לי עליה עצומה בס"ד. יום אחד התקיימה חתונה של בחור מהמבוגרים בישיבה, זה היה בתוך אלול. אז עדיין נהגו להתחתן באלול. רק לאחר מכן כשבאלול אחד היו הרבה חתונות וזה הרס את כל הצורה של האלול, הפסיקו להתחתן באלול. הוא היה מבוגר ממני בעשור אבל היה לי קשר חזק איתו בעיקר בלימוד, הוא היה מאוד חזק במהרש"א, הוא למד את הגמרא עם המהרש"א, וגם אני מאוד אהבתי לראות את המהרש"א, כך היה לנו קשר חזק מאוד בלימוד, הרגשתי שאני חייב להשתתף בחתונה ולא ידעתי מה לעשות, כי הרי זה יפגע בהספקים שלי.

בזמני היה מקובל לערוך את החופה אחה"צ, ובלילה את הסעודה. בדיוק באותו יום בצהריים <<< המשך בעמ' הבא

לא מרוויחים אם לא שומעים לציווי הקב"ה

"למטה יהודה כלב בן יפונה" (לד, יט)

רבן של ישראל מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א: הנה בזוהר הקדוש איתא שהמרגלים הוציאו דיבה משום שידעו שבבואם לא"י לא יהיו נשיאים, אלא אחרים המנויין כאן. והנה, כלב בן יפונה נשאר נשיא גם לאחר מכן ויכלו לומר כי **לכן אמר** שלא כדבריהם.

ונראה, דגם כלב לא היה צריך להיות נשיא, אלא **בזכות** שלא נתפתה אחריהם ולא חש במה שלא יהיה נשיא, זכה והקב"ה מינהו נשיא, ובא להוכיח שאותם שאינם שומעים לציווי הקב"ה אינם מרוויחים אלא מפסידים, ואם שומעים מרוויחים שבטל הניסיון.

מעונשו של מקום. וכך כתב: "והרהרתי כמה פעמים אם אפשר שיקיים אדם בעולם מקרא זה על מכוננו... זהו שאמר הכתוב: "אין צדיק בארץ אשר יעשו טוב ולא יחטא". היינו, שאפילו בעשותו טוב, א"א שלא יחטא ביציאתו ידי חובת הבריות...

הדרך היחידה לעצור בעד תאוותיו

"ויסעו ממדבר סיני ויחנו בקברות התאוה" (לג, טז) מרן הגר"מ אזרחי שליט"א:

פירש מרן הגאון רבי **צבי פסח פרנק** זצוק"ל, רבה של ירושלים: רמזה תורה, שאם ח"ו יתרחק אדם מסיני, ייפול בידי תאוותיו...

אין דרך לעצור בעד תאוותיו, אלא ב"סיני". אכן, זהו **כח התורה**, שאין לו תחליף.

בין המצרים

כל הצומות עתידים ליבטל לימות המשיח ולהיות ימים טובים

מרן הגר"ד כהן שליט"א, ראש ישיבת חברון וחבר מועצהגה"ת

אמנם בגמרא בנדרי
ובב"מ הביאו נבואת
ירמיהו, "על מה אבדה
הארץ על עזבם את תורת
אשר נתתי לפניהם",
ופירשו שם בגמרא, "שלא
בירכו בתורה תחילה",
ופירשו הראשונים, כי
סיבת החורבן שלא הייתה
התורה חשובה בעיניהם לברך עליה, והיינו עזבם
את תורת.

הרמב"ם מסיים את הלכות
תעניות, "כל הצומות
האלו עתידים ליבטל
לימות המשיח ולא עוד
שהם עתידים להיות ימים
טובים", ומסיים הרמב"ם,
בפסוק בזכריה, "שנאמר,
כה אמר ד' צום הרביעי
וצום העשירי יהיה לבית
יהודה לששון ולשמחה ולמועדים טובים והאמת
והשלום אהבו".

וכבר הקשה הגריא"ח, איך מתיישב ענין זה שלא
בירכו בתורה תחילה עם המבואר ביומא, דחורבן
הבית היה על ג' עבירות ע"ז, ג"ע ושפ"ד. וביאר,
כי השאלה על מה אבדה הארץ היא על הסיבה
שהביאה אותם לירידה רוחנית גדולה כ"כ שנכשלו
בג' עבירות החמורות. וע"ז אמר הנביא, שהשורש
של כל הירידה הרוחנית שנפלו לג' עבירות
החמורות הוא על עזבם את תורת, מחמת שלא
הייתה התורה חשובה בעיניהם.

וצ"ב. מהי המשמעות של אמירה זו "והאמת
והשלום אהבו"?
והנה עיקר הדברים צריכים ביאור: מהו הטעם שימי
האבלות יהפכו לימים טובים? ואף שלעתיד לבוא
לא תהיה סיבה לימי אבלות, אבל מדוע יהפכו
לימים טובים?

ונראה דזהו מה שסיים הנביא "והאמת והשלום
אהבו", שהרי בית ראשון נחרב על ג' עבירות
והשורש היה על עזבם את תורת, שלא הייתה
התורה חשובה בעיניהם, ובית שני נחרב על שנאת
חינם, וזהו "והאמת והשלום אהבו", דהאמת היא
תורה וכמו שדרשו חז"ל בהרבה מקומות, "אין
אמת אלא תורה", וכנגד חורבן בית ראשון ששורשו
שלא הייתה התורה חשובה בעיניהם, אמר שיאהבו
את האמת שהיא התורה, והשלום הוא כנגד חורבן
בית שני שהייתה בו שנאת חינם, וכנגד זה אמר
שיאהבו את השלום ולא תהיה שנאת חינם, ולכן
התיקון של החורבן הוא האמת והשלום אהבו, ובזה
נזכה שיהפכו כל ימי התעניות לימים טובים לכל בית
ישראל.

וביאור הדברים עפ"י מש"כ הרמב"ם בתחילת הפרק,
שתכלית ימי התעניות הן "לעורר את הלבבות
ולפתוח דרכי התשובה שבזכרון דברים אלו נשוב
להיטיב". ולפי"ז מבואר הטעם שימי האבלות
והתענית עצמם יהפכו לימים טובים, כיון שמכח
ימים אלו באה ההתעוררות לפתוח דרכי התשובה
ולשוב להיטיב, ועי"ז נזכה במהרה לגאולה שלמה
ולבנין ביהמ"ק.

ונמצא לפי"ז, דימים אלו עצמם יהיו הסיבה לגאולה
העתידה, כיוון שעל ידם שכנו להיטיב, ולכן הימים
הללו עצמם ייהפכו לימים טובים שהם שהביאו את
הגאולה.

ובזה מבואר מה שסיים הרמב"ם, "והאמת והשלום
אהבו", דהנה בגמרא ביומא מבואר שהטעם
שנחרב ביהמ"ק הראשון הוא מחמת ג' עבירות
החמורות שהן ע"ז, גילוי עריות ושפיכות דמים.

« המשך מעמ' קודם

תדאגו החתונה הייתה שמחה גם בלעדי.

יש בחורים שאומרים שהם לא יכולים, אני יודע
שיש לכל אחד כוחות מיוחדים, אף אחד לא יצליח
לשכנע אותי שאין לו כוחות! הקריאה לכל אחד:
"אל תאמר נער אנכי", תגלו את הכישורים והכוחות
שבכם ותנצלו אותם. בהתחלה לא קל, אבל 'קבלו
עליכם ומכאן ואילך יערב לכם'.
"אל תאמר נער אנכי!" - - -

למדתי טוב את הסוגיה והייתה לי קושיה חזקה,
התעמקתי בסוגיה ופתאום התבהרה לי הסוגיה.
הרגשתי כזו מתיקות, וכדרכם של אנשים כשיש
משהו מתוק דוחים את עצמם מלעשות כל מיני
דברים, דחיתי את עצמי קצת מללכת לחתונה,
המשכתי להתעמק ודחיתי עוד קצת ועוד קצת. עד
שפתאום אני רואה את הבחורים חוזרים מהחתונה.
מיד תפסתי את עצמי, אוי, הפסדתי את כל החתונה.
הרגשתי כזו הנאה, תאמינו לי שלא התחרטתי! ואל